

חדש. והוא פדין (ז) אם לא אמר ערך'ובקס'ר נמי דיאן כי (ט): ו' [*] אומר בתפלת יותהן לנ' את יום הזכרון בז' (יח) ואינו מזכיר לASHDASH: ז' אמר חל בחול (ט) [ט] (יט) אמר יומ' טרעה מCKERARA קרש', ואם חל (ט) (ט) בשבת אמר ז'CKERON טרעה: ח' (כא) אינו אומר ממעדים פשעה וכן כתוב לשמהח הגים נזננים לשונ' יוכן אינ' אומר ז'קהיגנו. ובתפלת מוסף (כב) אינו אומר ז'אין אנו יוכלין לעלות ולראות לפניך' אלא ז'אין אנו יכולים לעשות חוכומינו לפניך' (כב) (וחותפין (ט) י'זכרך אמת' וכ' (ט): ט' אף-עלפי שלל ימות השנה מתפללים בלחש, בראש-השנה וימי-הכיפורים נהגין לומר (כד) בקول (ט) [ט] רם, ולחטאות לא מישגן בינו שמנצחים בירם מחותרים: הגה ונתקגן של ראש פשעה אמר אומר להברו (ט) לשנה טוביה (כח) כתבת' (ט):

תקפוג דברים שנוהגים לאכל בליל ראש השנה, וכו' ב' סעיפים:

א [*] **א** יהיא אדם רגיל לאכלי בראש-השנה ורוביא דהננו תולן, פרתי, סלקא, תפורי, גרא. (א) וכשיאכל רופאי יאלמר (ב) יהי רצון שירבו זיכותינו; פרתי, יעתרו לנו אונינו; (ס) סלקא, יסתתקו אויבינו; תפורי, יתמו שונאיינו; גרא, יקרע גור דיןנו ויקרא לפניך זכותינו: הaga וניש נהוגין לאכל (ט) (ט) פופם מותק רבאי.

שער תשובה

משנה ברורה

המתקדש לא כהה המצוות-ענשה להראות כי אם בששלשה ונעלם:
(כג) וחותמין י'זברך אמרת' ⁽²⁸⁾. יאמר ויתמלה אמתה ד' לברך
 אמתה הוא ד' לברך ⁽²⁹⁾ [ברכ']: ט (כד) בקהל רם. מפני
 שעיל-יריזה יקלו להפצלל יותר בכתנה ⁽²⁹⁾, יג' ומכל קוקום לא
 נגבטה קולו יותר מדריך: **(כה)** תפתקב. ולנקבה יאמר
(כז) תפתקב' ביז'ר. פתקאנ-אברעם נציד דיש לומר גס-גן
 וחותמם, וגער' א' באורו מספים לדעת עשרה מקורות דאן
 ולומר עותקם. וכן מגן-אברעם דיבולין לומר לשנה מוקה
 תפתקב' ⁽³⁰⁾ עד חצות לילם, ורק בט' ז' דומוח קפה דיום שמי' ביום
 ראשון דמי' צלה, ויכלון לומר גם בליל שני לשנה טובה תפתקב,
 ובאליה רבבה חילול על-ה:

א (א) וכשיאכל רוחבָא וככָו. והוא סדין (ט) מה שגנרא
בלשונות אחרים לשון רבבה לאכלה⁽¹⁾, כל מדרגה ומדרגה
כלשותה⁽²⁾: **ב (ב)** יחי צוֹן. מלבני צוֹן⁽³⁾ (ט) ה' אֶלְחָנִין ואלְחָנִין
אַבְרָהָם שירבו זיכריה⁽⁴⁾ (ט) קָתֵב אליה רבבה בשם של'ה:
וְתַעֲרוּ אָדָם בְּקַשְׁוָה⁽⁵⁾ (ט) קָשַׁיָּמָר יְהִי בְּצֻוֹן⁽⁶⁾ ויתפלל על צה' כלב
ג (ג) פְּפָום קְתוּק בְּדָשָׁה. וְפָפָום (ט) עַזָּר, ומברך עליו⁽⁷⁾
שללים: **ה (ה)** שָׂאָול הַפָּפוּם אַחֲר בְּרַפְתָּה קְמוֹזָא⁽⁸⁾ מַכְלָה
מַקְלָה צָרִיךְ לְבָרָךְ עַלְיוֹן⁽⁹⁾. יש נהוגין לטבל 'המוֹזָא' בְּדָשָׁה:

שער הצעיר

(י) אחרוגנים: (יב) בית-יוסף ושות' פולקדים: (יג) אחרוגנים: (ט) פרימגנרים: (ט) מגן-אברהם ושי"א: (ט) כלבו ורביה גראד אברדרהム: (ט) אחרוגנים:

בָּאָר הַיְטָב
 בכל קדרייםים, מנגנים: (ט) ואמר. אפלו בלילה בקדוש: (ט) ב' שבת.
 ואומר או"א רצה במנוחנו קדשנו, אבל בשאר מקומות אין אמרים רצה
 במנוחנו, לבוש: (ט) ובקדר. בין מהפטרה בין בקדושים: (ט) רם.
 אבל לא יגבה פול פאוד, ע' של'ה: (ט) רשותה. כתוב למשי שביום
 ראשון אמר ה' לפה פלה אל לטענה טבה תפמבה, כי'ש להלזקיון חבר לזריק.
 ומما' אמר קהב דילא לאמור עד אשר חצאות, ע"ש. וט' כתוב דיש
 לאמרו ביל שני גיב קרא ביט' אמרים זון מטעם שענער מיום
 ב' לפמעם, ע"ש. וט' למאר שטבב ותוקטב, מ"ע:

אֶקְמָתָה וּרְקַבְּרָה אֲקֹתָה, וּכֹפְלִין' לְעַלְלָה⁽²¹⁾ בְּכָל עַשְׂרֵת יִמְתְּשֻׁבָּה
בְּכָל סְקָדְשִׁים שָׁאוּרִים: (ז') אָם לֹא אָמַר 'וְתַהְבָּה' וּבְסָפֶר⁽²²⁾
וּכְרוּ. וּבָן גָּם הוֹסֵפָה יַבְנֵן פָּנִי וּכְרִי שָׁאוּרִין בְּרַכָּה שְׁלִישִׁית,
אָם לֹא אָמַר בְּלָל אָנָי מַזְוִירִין אַוְתָה⁽²³⁾ [אתה רונך]: ר' (ח) וְאָנוּ
מַזְוִירִ רַאשְׁ-חַדְשָׁשׁ. דְּשָׁאַוּרִים יוֹם הַקְּרֹזֶן⁽⁴⁾ (ו') קָאַיִ נְמִי
אַרְאָשְׁ-חַדְשָׁשׁ דָּקְרָרִי וְזָרָן, דְּקָרְבִּים 'וּבְמַעֲדִיקִים' וּבְרַאשִׁי חַדְשָׁכִים
וְגַוְגַּחַ וְחוּרִי לְכָם לְקָרְזָרָן⁽²⁴⁾: ז' (ט) אָמַר יוֹם תְּרוּעהָ וּכְרוּ.
וְאַפְלוּ (ט) בְּתִפְלָת הַלְּלָה אוֹ בְּקָדוֹשָׁה, אַדְיַעַלְגָב שָׁאַיִן תְּזַעַןְיָן
בְּלִילָה, מַכְלִ מִקּוֹם הַיּוֹם הַוָּא יוֹם שֵׁל תְּרוּעהָ, דְּלַמְּפָר בּוֹדָאי
יִתְשֻׁעָה. וּבְתַבְּבוּ הַאֲחַרְיוֹנִים, דְּקִידְיעָר אָם אָמַר בְּחַל 'זְכָרָן תְּרוּעהָ'
וּסְיסִים סְפָרַכְּבָה אַנְיוֹן הַחֲרָר⁽²⁵⁾ [דָּקָא בְּתוֹרָה] אַפְּנִי⁽²⁶⁾, אַפְּנִי
עַלְגָב דְּמַקְאָרְנוּאָתָא תְּקוּעה שְׁרָאִי בְּשַׁבְּתָה, וְהָוָא קָדְרַן בְּשַׁבְּתָה אָם
אָמַר יוֹם תְּרוּעהָ וְאַלְעַזְעַמְנִי אַבְוֹתָינוּ צִחְצִיחָה בְּמַנוּחָתָנוּ קְרַשְׁנִי⁽²⁷⁾ וּכְרוּ.
וְאַוְמָר אַלְעַזְעַמְנִי שְׁחַל בְּשַׁבְּתָה אַנְיוֹן אֲוּרִים 'רָאָה בְּמַנִּיחָתָנוּ, בֵּין
בְּיָמִים-תְּפִירּוֹת שְׁחַל בְּשַׁבְּתָה אַנְיוֹן אֲוּרִים 'רָאָה בְּמַנִּיחָתָנוּ, בֵּין
שְׁהָוָא יוֹם עֲנֵנִי וְאַנְיוֹן קְנִיחָה גַּמְנוֹה [לְבּוֹשׁ וּשְׁאָ]⁽²⁸⁾
ח' (כ') אַנְיוֹן אָוְמָר 'מוֹעֵדִים לְשַׁמְּנָה' יָכוֹר⁽²⁹⁾. רֹזֶה לְזָמָר, דָּלָא
כָּאַיְוֹן רֹעֲתָה שְׁהָכְרוּ בְּטוֹר דְּקָבְרִיאָה לְהֹרֶשׁ לְאַמְרָם: (כב) אַנְיוֹן
אָוְמָר 'וְאַיְן אַנְיוֹן יְכּוֹלִים לְעַלְוָת וּלְרוֹאָת'. הָהָא אַפְלוּ בְּמִנּוּ

מילואים

הלוּכָות רַאשׁ הַשְׁנִיה סִימֵן תְּקִפָּה

המשך מעמוד 108

ומ"מ הזריך הגראší אויערבך (שם אරחות הלכה הע' 58) את תלמידיו, שלא יוסיפו בקשوت פרטיות בראש השנה אלא יתפללו רק את התפילות הקבועות, כיוון שUARTER יומם ראש השנה הוא מלכויות 'כח' שתמליכתו עליכם'.

[משנ"ב ס'ק טע]

חש ברכה לבטהל⁽¹⁹⁾ וכו', יומם פורעה מקרא קד' ש' 20). (19) ומ"מ, גם נשנוצר לאחר שישים את הברכה, כתוב הפק החרים (ס'ק ב') שאמרם באליך גנור' קודם יהו לרצין השן. (20) ובטעם הדבר שאין לומר 'באברה', ביאר הטז' (ס'ק ג') בשם הלבוש (ס'ז) כיון שלשון 'תרועה' מראה על דין, ואין אהבה בדיין.

וזין זה שלא אמרים 'באברה', כתוב המתה אפרים (ס'ט'י) והוא בין בשחל ראש השנה בשבת ובין בשחל בחול. בדעת המשגב בתב בשווי אגרות משה (או"ח ח"ז סי' לח אוט ז) שיש לעין בכותנה, האם התווין בין בשחל שבת ובין בשחל בחול, שהרי כתוב כלשון הבהיר (ס'ק ד') והמג'א (ס'ק ד') שבתו שיש לומר יומם רשות מג'א קדרש, והה יומי' אמרום רק בשחל אש השנה ביום חול, שאז בלוא הוי לא אמרום 'באברה'. והותיק, שהלבוש (שם) שכטב שלא אמרום 'באברה', כתוב שאן אמרום יזכרן' הרעה בהאהבה, הינו שמדורב בשחל ראש השנה בשבת. אכן, אף בדעת המג'א הניג' לבטב כלשון המשגיב, כתוב מהמזהב' (ס'ק ד') שציריך לתוך ובמקומות יומי' הרעה חמץ, ציריך לומר יזכרן' הרעה ומדורב על שבת, שאמ אין לומר באברה, אך הפעם (אי' ס'ק ז) כתוב שכונת המג'א ודקה בשחל אש השנה בשבת יש לומר 'באברה', ואם אין למשה יש לעין בכותנת המשגיב האם כוונתו בהמזהב' יוא דהכפיג'.

הנהוגים לומר 'באברה' בשחל ראש השנה בשבת, הורה הגראší אויערבך הליכות שלמה ראש השנה פ'א סי' ו' ודבר הלכה אוט ז' שיש להמשיך במנוגם, כיון שהוא מנגה מוגנות, וכמו שכטב בליך' מהוריית, וכן כתוב הקיצה המתה (ס'ק ב') ובשות' אגרות משה (שם).

ולחמים טובים' יבספר חיים, אבל זכרנו זמי' כבור' אין אומרים, ובטעם הדבר כתבו בספר דברי יצחק (ראב"ד מונקאטש עמ' לא אות קטו) ובספר טעמי המנהיגים (אות תשג) בשם מהר"ש מבעלזא, על פי מה שכתב המשג'ב להלן (ס'ק ט) שהחילה אומרים זכרנו זמי' בחירותם כתובים' זכורות חיים, ואם כן לאחר שכבר אמר בהפלת הלהש' וכחוב לחים טובים', אף ייחור ובקש רך זכרנו זמי' בחירותם כתובים', ועל כן עונים רך מיזוכתו לחים טובים', והויסיף מורה'ית, שיש נהנים לומר בחרות הש"ז גם זמי' זכרנו זמי' במק' בקהל. מצדך, לדעת הגראÍ (מעשה רב אות רך אין אין זכרו אמרו).

ולחוטף עד בקשوت פרטיות בתפילות ראש השנה, דעת החוזאÍ (הגראÍ קנייבסקי בשם ארכות רבינו ז'ב עמ' קפא) שモתורה, כיון שכטב הוקבע לבקשות, והויסיף הגראÍ קנייבסקי (אשי ישראל בסוף הספר תשובה שאג) ששמען בן מהחויא רך לבי ראש השנה של בימות החול, אך שחל ראש השנה בשבת לא שמע ממנו אם מותר, ובן דעת הגראÍ אלישיב (אשר האיש ח'ג פטז אות ג) שモתור לבטב בקשות פרטיות בראש השנה דווקא בשחל בימות החול, אבל בשחל בשבת אסור. אולם בספר דרך שיחה (ח'א סי' ט) ובקונטרס ימי' הרחמים (СПФМОС, עמ' פא) כתבו שם הגראÍ קנייבסקי שרואה שגמ בשחל בשבת מותר לבטב, כיון שהוא חומן הסוגול לבקשות [וואיסיף, שמה שאין אמרום 'אבינו מלכנו' בראש השנה שחל בשבת מבואר ל�מן (ס'י' תקף ס'ק ז), צריך לומר שהוא חומר יותרן], וכן משמע במטה אפרים (ס'י' תקף ס'ק ז' ובאלף למטה ס'ק ג') וכן הרו' הגראÍ אויערבך (תלוכות שלמה ראש השנה פ'א סי' י) וגהרין קרליך' (ומי' הרחמים, SPFMOS עמ' פ) שיכל לבטב בקשות פרטיות בימים אלו, ואף בתפלת מוסף, הורה הגראÍ קרליך' (שם) שיכל להוטף בקשות, מאידך, דעת הגראÍ קנייבסקי (ימי' הרחמים) שם שבתפלת מוסף אין להוטף, כיון שתפלת מוסף עקרה לא נתknן בקשות פרטיות.

הלוּכָות רַאשׁ הַשְׁנִיה סִימֵן תְּקִפָּה

המשך מעמוד נה

[משנ"ב ס'ק כה]

ילשנה טובה תפתקב⁽²¹⁾. (31) ולදעת הטז', כתוב הפמ'ג' (משנ'ז ס'ק ז) שיטול לומר לשנה טובה וכחוב, ר' יומם הראשון אף לאחר החזות ובוים החש עדר החזות, וכן כתוב השו'ע הר' רב (סי'ז).

סִימֵן תְּקִפָּה

רְבָרִים שְׁנֹוחֲגִים לְאַכְלָ בְּלִיל רַאשׁ-הַשְׁנִיה

[משנ"ב ס'ק א]

אַכְלָוּ, כָּל מְקִיָּה וְמְקִיָּה כְּלִשְׁנָה⁽²²⁾.

(1) והחומר מועלמים וכחוב באכילת אחד מ민ינט אל, כתוב הפק החרים (ס'ק ז) שיכל לומר את ה'היי' בז'ן' גם על ראייתם בלבד, ואך יכול לאומנו בלא לראותם כלל, מכין שאן ה'היי' ר' ז'ן' נחשב ברכה כדי שתהשכ אמייתו לברכה לבטלה, אלא הוא בקשת חמימות שאפשר לאומרו גם בלי אכילה וואיה, ובקצ'ו הלחות המודעים (ה'גראÍ' דבליצקי, סדר הקידוש והսעודה ס'א') כתוב, שאם איינו אוכלים יאמר את ה'היי' ר' ז'ן' בלא הזוכרת השם, וראה מה שבתבונו להלן (ס'ק ב').

(2) ובmedianות שנקיים 'מרוי' ו'סילקה' בשם אחרים שאינם מורים על טוביה, כתוב הגראÍ נאה (שיעור תורה סי' ג' ס'ק ל') שאף על פי כן נהוג

שליח ציבור שmagiba את קולו, כתוב לעיל (שם ס'ק יב) שעשווה כהוגן, כיון שמטטרו לעיר את הכוונה וגם ישמשו אוור בור, ואדרבה שקר התנה של חזרת הש"ז נתקנה שיאמור אותה בקהל.

ולבונת בתפילה מומס אל, כתוב המתה אפרים (ס'כ'ח) שניגנים לבונת ולהזכיר בתפילה ראש השנה ויום כיפור אפיקלו בשחלים בשבת, והויסיף, שאדם שנופלת עליו בכהה רבה באלו הימים בתפילה, סימן הדוא שבאותו מן דוק למלعلا. ובאלף המן ס'ק מה' הותיק, שמי' שבונת בתפילה מומס עמו ומפלתו נשמעת.

ואף מי שיאין יכול לבכות, כתוב באלו המן (ס'ק מו) בשם הלל'ה ישミינע קול בכאילו הווא בוכה, ובמו' שכטוב 'שמע ה' קול בכ'י' (תהלים ו ט), אך שאינו בוכה ממש.

מאידך, דעת הגראÍ (מעשה רב אות רז) שאין לבכotta בראש השנה, אולם בבראו או רודש ובשם הגראÍ מסלנט (ז'ובא במשה ובחלט שם) ביארו בדעת הגראÍ שמו שאין לבכotta בראש השנה, היינו דקה במי' שמי' את עצמן לדי' בכיה, וכמו שליח ציבור שמשתודל לשערר את העם לבכי, אבל מי שבונת מעגנון מודב דיביקו'ה, דאי שוו מודה טוביה, וכן כתוב המשג'ב לעיל (ס'י' ו'ח' ס'ק ז) לענן בכיה בשבת. וכן כתוב בחשיבות הנגנות (ח'ב סי' ר' לח' אבן), בקצ'ו הלכות המודעים (ה'גראÍ' דבליצקי, דיני תפילה שמונה עשרה ליאש השנה הע' ח' כתוב, שאארץ ישואל לא' נוגדים בויה הגראÍ, אף להוגדים במנהג הגראÍ בשאר דברים.

מילויים

הלוות ראש השנה סימן תקף תקפן

המשך מעמוד קודם

להקדמים בברכה לשאר הפירות, כתוב הקפ' החי'ם (ס"ק יג) שיתכן שמדובר שבאיו לפניו תחילת רק את התפוחים, והוסיף שש הנרגים לבך תחילת גל' תרור שדווא מתוק ושם השבעת המינימ. הגוששי אוירערכ' (הלכות שלמה פ"א רаш השנה הלכה א'ו) הורה שיש לברך על התהום, ובשין לו תמר יברך על הרימון, בין שם משבעת המינימ, והרבה לקיים את המנהג הקדום לברך על התהום. לא ניתן על השולחן את הפירות משבעת המינימ, ובשנברך על התופת יכולון להחטיא נם ואותם ברכות.

(7) לגבי הברכה על שאר סימנים שברכות 'הארמה' וכגן ברכות רובי איסולקא, כתוב הקפ' החי'ם (ס"י תקף ס"ק פ"ז) בשם ספר מטה יהודה (שם ס"ק ג) שאם אוכלם בהבשל בוגריה הטעריה, הרי גם דבריהם הבאים מוממת הטעריה ואיצ' לברך עליהם נזואה מהרייל (הלוות ריה אוית יב' עמוד רע' רשות רישול), שלא זהה מברך על הכרחי בפה'א לפ' שדווא בדברים האכימים מטהה טעריה, וכן כתוב בספר מקראי קדש (וימים גוראים סי' ז' אות א). ודעת הגוששי אוירערכ' (בשיטתה למחזר המפורש), והוא בהלכות שלמה ריה פ"א סי' יח' שיש לפוטרים ברכות הקרא, ממש שאין ברור אם כי מינימ אל' בזמנינו נוהגים בכאים מלחמת הטעריה, אבל הקרא ודאי אינו בא מלחמת הטעריה [ובמקראי קדש (קובץ שעריו הרואה ח"ח עמי ק') והגיג' ברכץ חות שני ברכות עמי' כסח] שמחמתה הספק שמא הקטניות שאוכלים בסימנים נזהרים בכאים מלחמת טעריה או לא, יש לברך על מין אחר שבדאינו שיר' פטלעדיה (בגון בננה) ולפוטרים.

(8) וטבילה הפת, כתוב הקפ' החי'ם (ס"ק ד') שיש ספדר נגנו לטבולה בוטר נקומים בדבש, ובתב שקדום לנ' יש לטבול במלח. והגוניה' וונגנפל'ן, לטבול את הפת בצדקה טעם' טמן' נהג לאחר הטבילה ובכילהו, לטבול בדבש (טמן' ובנהוים את תוש בעה'). והגוששי אוירערכ' (הלכות שלמה ראה השגה פ"א ארחות הלכה הע' 77) נהג לטבול רק בדבש, אך ורק שיהיה מונה מליח על השולחן. וכן נrangle החוזיא והגיג' קנסקי (הורת המתעדים ס"ק ג) לטבול רק בדבש.

ובטעם הדבר שטובלים את החלה בדבש, ביאר בשווית הלכות (ח"ג סי' עט) שכם שגלותו של הרבש להפרך לאיסר לדחיה כבמואר בשווית הרואה' (בכל ס"י), כך אנו מבקשים שעל ידי תשובה מאהבה יפהכו עונרונו לזכיות.

לאוכלם, כיוון שבשלון החדש שם מורה על סימן טוב, וזה בלשון החדש להזיה סיכון, שהרי כל תפילהנתו אנו מבקשים בלשון זו.

[משנ"ב ס"ק ב]

ש'יןבו זכיוןינג' (3) וכו', יתעוזר אכם בתקשה'ה (4) כשלא אמר 'יהי צו'ן' (5). וכן כתוב בדרך הרים (ס"י קמב ס"א) למלר את הי'יה רצון עם הכרת השם. וביאר החותמת יהושע, שבדיריהם כפי שיטחו בחותת דעתך (ז"ד סי' קי' ריתת הפסק ס"ק ב' שאפלו ברכות, האיסר לאומן לשלא לצערו הוא ריך בשאומן דרכ' חובה, אבל בתרות דרכ' מותר לברך אפילו בהזיה תפילה שמונה עשרה בתורה נדבה. וראה ביהיל' לעיל (ס"י קפח סי' ז' דיה ואין), וכן הורה החוזיא (קובץ אורות חז' סי' ב) שרשאי אס' לטסה תפילה קרבא'ן לצרכיו ואך להזוכר בה את השם ומתחילה פט' ארחות הלה'ה הע' (6). ועוד ממנהגו קהילות ישראל בזאת, אהא בספר רומי' חיים שלם (מנגה מונקאטש, אות שעז) באחרות רבנו (ח"ב עמי' קעה) ובוקען מבית לח' (ח'ד עמי' ז), ומה שנาง' הגוששי אוירערכ' (הלכות שלמה ראש השנה פ"א ארחות הלכה הע' 70).

(4) את השיעיות בין התשובה לאמירת הי'יה רצון שירבו זכויותנו, ביאר האדומי' מצאן (אוריתא קובץ זו עמי' קד' לפ' המבואר בגמרא יומא פ, ב) שהענשה תשובה מאהבה וזונות נעשו לזכויות, ועל כך אנו מבקשים שנזכה לשוב מאהבה, ועל ידי כך ירבו זכויותנו שיחפהבו הזרונות לזכויות.

(5) ומונגן זה של אכילת מאכלים אלו ואמרית הי'יה רצון, כתוב הא'יר (ס"ק א) שנาง' בין בלילה הראשון ובין בלילה השני של ראש השנה, מאידך, הבני' השבר (מאמרי רוחש תשיר אמר באות יא) כתוב שנותנו רך ליליה הראשון, ולענין האס' יש מהו כן גם בטעות הי'ם, כתוב הדבר איש עיש' (שנה א פ' נצבים אות' י'ה אס' ר' ר' ור' ופרש דבורי' בן זעירען (זרו'ת יב, ב' משום שאמרו י'ה אס' ר' ר' ור' ופרש דבורי' בן זעירען (זרו'ת יב, ב' כתוב שדי לבבל בלילה, ואפשר לפרש לשון הילו'ת (ז'ג' סי' ב) כתוב זר' ר' ר' ור' ואנו מהר' הרש' ואונור' (קובץ מבית לח' ז'ר' עמי' יח) לאכלי מאכלים אלו בשני הילו'ת.

[משנ"ב ס"ק ג]

ההפטומה עקר, ומברך עלי'ו) וכו', צ'ריך לברך עלי'ו) וכו', 'קמוציא' בז'ב' (8).

(6) וגף שאוכל גם תרמים ורימונים שהם משבעת המינימ ויש

הלוות ראש השנה סימן תקף

המשך מעמוד נו

ח'ים, שאם הcaps מתחקל לענינים יכול לנחת עליה מכף מעשר [ולא חלק שם אם דוקא מה שמוסף על חיבורו].
ונה שנדיר בדור בית הכנסת בגמורתי' מי שבך', הורה החוזיא (ארחות רבנן ח'א עמי' טג) שיוכל לשלים מכף מעשר.

בתב הפתחי' שעירם (על השערין אפרים שם סי' לה) שכין שי' איפשר בתאם אחר, מותר להזושף.

וכם כבר הורידו את ספר התורה משולחן הקראי'ה, כתוב (שם) שיכולים לקרוא בספר תורה השני את פרשת העקה למפש'ה, ווגלו בו את הספר ויקראו בו גם את חותת הימים.

(16) כאן כתוב שיש מקומות 'שוהוגט' לקורתם, ובביהיל' לעיל (ס"י קל' ס"א דיה בשבת) כתוב שיש מקומות שהשי'ץ המתפלל מוסף והוא מוחובי' עליה באותו יום שהוא מותפלל, אלא שהושף שיש מקומות שבראש השנה ויום כיפור לא מותחים בוחומי' עלי', אלא קוראים את הנוגנים צדקה בעין יפה, וכן כתוב הערך השולחן (ס"ז) שכין

(15) ולנקות עליה לתורה מכף של מעשר כספים, הטע' (ויר' סי' רמת ס"ק א) כתוב שאם בשעת החיבורו היה בעדרו שלם מעשר, יוכל לשפט מהן, וכן הורה למעשה הגוששי אוירערכ' (הלכות שלמה תפלה פירב ס'יט' ובדבר הלכה שם א'ות כח). מאידך, הרעך' (שעו' שם ס"א) כתוב בשם השליה' שיטול לתת מכפי' מעשר רק בשיעור מה שמוסף על מה שהביזרו רצחה לתה. ובספר אהבת חס' (ח'ב פ'יט' א'ות ב) כתוב החפץ

בקבשׁ (טו) **ואוקרים** (טז) (ד) **עתהDash צלניין** (ה) **שנה מתרקה** (אמודאות), וכן נועגין. **ונועגין** (ו) **אוכלים** ו**רומיגים** **ואוקרים** **ונעגה** **ציווית** **ברמוון.** **ונועגין** **לאכל** **בשר** (ט) **שמן** **ובל** **מפני** **מתקה** (מדכי יומה) **ב'** **אוכלים** (ט) **ראש** (ז) **כַּבֵּשׂ** (ז) **לוֹפֶר** **נָהִיהּ** **לְרָאשׁ** **וְלֹא** **לְזֻבֶּבֶת** **זַוְכֵר** **לְאַילּוֹן** **שֵׁל** **יַצְחָק:** הaga יש מדוקדקם של לאכל אגוזים, ש' **אנגד**, **גביגטרא** **חטא** (א); ועוד, **שְׁהִנְנָה** **מרבים** (ט) **כַּחֲהָנָה** **ונִיעָה** **וּמִכְטָלִים** **הַקְּפָלָה** (מהורייל). והולכין אל (ט) **לְיִשְׁנָן** (ט) **הַקְּרָבָר** **לְוֹמֶר** **פְּסָוק** **וּמְשָׁלֵיךְ** **בְּקָצְלָות** **בְּכָל** **חַטָּאתֵינוּ** **וְנוּגָן** (מנגינה), וכן **נוֹעֲגִים** (ט) **שְׁלָא** (ט) **לְיִשְׁנָן** (ט) **בְּיָמֵינוּ** **אֲשֶׁר-הָשָׁנָה** (הו), ומנגה רבנן בראוי:

תקף סדר קריית התורה בראש השנה, וכן ד' סעיפים:

א) **אין אומרים** (ה) **הכל** (ב) **בראש-השנה** ו**יום-הכפורות**: הaga ונזקיגין לומר (ב) [ב] 'אביג' מלכני

באר היטב

לטלטל מומזיאן בךש. עמו"א: (3) תחתךש. קניין שאוכל קרחה נאה"כ אמרה, של לא להקסין, עם"א. ובשכונה ג' מפלפל אם יברך על המפהות או על הקרכש ג', כ"ש. ובשכונה י"ק ע"ש. בתקשוכת המזוזה ע"ב סיון זו בקב' ובשביל סוף ה' הנגנו'ן באל כל דינם ב' קרי לטענ' נארו'ן ממקצת בך, ותקשוכת ח'ר, ווד' א' בקב' ישן קרכש. קרכש נאו'ן אל דינם ב' קרי לטענ' נארו'ן ממקצת בך, ווד' א' בקב' ישן. ואס' לאלאל דינם קרי בפהו'ן ולקבות' קדיגים, ואין לבשלם בח'ף: (7) קרכש.

אין וואש בקב' לש לאלאל רואש שמעם קראשון: (8) פירחה. לא' טעם זה הקדרלים קרטינ'ים שקורין לויים אסוריים: (1) הקדר. שיטו'בו' זיגים. ובקב'ים קמבע נקר או בארא, וטוב אם הם מהרין לעיר, ויש לילע' בום וראשון אדור מאהה קמבע קמיעת קמעה ולומר סטוק ביי קל מקמוך גו': (1) לישן. קארו'ן ויל' אמר קאנ'ן קמיעת קמעה פטר לישן שברן גונער הפלען ע"ז הקפלווען והקיעען, ויז'ה שאדר'ן קמיעת פטר לישן שברן גונער הפלען ע"ז הקפלווען והקיעען, ויז'ה קמבע שקר'ם קאנ'ן חישן ביטול קטול דמי. ען תוו' ע"ז דה ע"ב מות שרבונו' להרברט האנט'ריה-הברא'ה-הברא'ה-הברא'ה.

(ט) הַלְלָה, וְאֶתְכָרִים תִּמְלִיכֵם בָּלְסָם וְמַמְנָמֵי לְקָם כָּל בָּרְהָיִךְ שְׁרִי לְאַקְרָבִי, עַמְּמָא: (3) אַמְּמָא. כִּי בַּשָּׁם נְקַלְּבוּ שָׁלָא וּמָר אַמְּמָא קַטָּנוֹן פָּגַע שָׁאָא וְדִי בְּהָה, וּכְבָכְהָה, אַלְלָה דָּנָה, אַלְלָה לְוָרְפָּסָקָם שְׁיִשְׁבָּן תְּבִרְתָּה חֲטָא אַזְנָא קְפִידָא בִּיןְשָׁא אַיְלָה וְהָיָה. וּבְשָׁלָה תְּבָבָה

מבחן "בצלאל והרדר" וכן בחלקיו כתוב שנטען הוא מחול וקלח, לר' אומרים על החרר מלפני קסמרק לו מחול, ואומרים וקלח והוא אכיבתו רק דקח תפלת י"ח דקדמה סליחה הוא דוחך, ואדרבה י"ל שכוננו אמרנו שהוא קדום

משנה ברורה

שְׁלֹמִיָּה מְחַזֵּין לְעֵיר, וַיָּשֶׂם לִילָּק בַּיּוֹם וְאֶשְׁוֹן אֶחָר מְנֻהָּה קָצֵם שְׁקִיעָת הַחַמָּה וּלְמַרְפָּטָוק "כִּי אֶל בְּמַזְךָ וְגַוְוָּה", עַד אֲنָן לְשָׁוֹנוֹ. וּבְכַחַת מְמֻקְמוֹת רַאֲתִי, בַּשְּׁחָל יָמִים רָאשׁוֹן בְּשִׁבְטָה הַוּלְכָן בְּשִׁנְיָה לְבָהָר, קָזָאָפָּשָׁר מְבָנֵי שְׁהַנְּרָר חַנִּין לְעֵיר וּמְשָׁמֶן הַוְּצָאָה שְׁנוֹשָׁיָין סְפִירִים וּנְכוּדָהָה, לְבַקְבַּח הַוּלְכָן בַּיּוֹם שְׁנִי [פְּמִימִינֵי]: (ט) שְׁלָא לִיְשָׁן וּכְבוּרָה. מְשֻׁום רַאֲתִא בִּירוּשָׁלָם: מֵאַן דְּמִיקָּה? בְּרִישׁ שְׁתָא דְּמִיקָּה מְלָה.

א אם אי אפשר לו בללא זה, ונשׁוּגִים לְמַרְאֵת בְּהַתְּהִלָּה⁽¹⁷⁾:
א (א) אין אוצרין חל וכור. לפ' (ה) שְׁפָרִי חֲסִים וּמְהֻמִּים
 פְּתֹחוּם וְאֶקְיָמֵר שְׂרוֹה). נַעֲךְ-עַל-גב' שאנו בטוחים שענץ
 זָקָאים בְּדִין, מֶלֶךְ מְקוּם צְרִיךְ לְהִיוֹת בָּרוּ וְחַדְדֵר מְאִיתָה הַדִּין
 עַל-דִּינְכֶּבֶב נַצֵּר לְזַכָּתְךָ⁽²⁾: (ב) בְּאַשְׁר-הַשָּׁנָה וּבְיָמֵן-הַבְּפּוּרִים.

שער הציגן

(7) גָּנְגָּדְרָם וְשָׁא: (8) פְּרִימָגְדִּים: (9) סַיְיָאָדִים: (10) טֹרֶשׁ שֵׁם מְהֻרְבִּים: (11) אֲפָרוּזִים: (12) מְגָנָּגָּדְרָם בְּשֵׁם מְשָׁה-מְשָׁה: (13) דְּבָקָקָוִם סְרִיךְ גְּנוּזִים גְּנוּבָּל לְסִמְמָן עַל גְּנוּבָת הַבָּהָרָם: (14) גְּגָרָגָג:

(א) הינו עם הכלול, ובძפס אחר נדפס: חט. תרגום: 1 חמייצה.

הַלְכֹות רָאשׁ הָשָׁנָה סִימָן תְּקֵפָה

ביאורים ומוספים

(שנה א' פ' נצבים אות יא) שציריך להתחזר מרשותו קודם עלות השחר. אכן, דעת הגorrisאי אויערבך (היליכות שלמה שם ס"ג) שבמנינו לא נהגו להשכים קודם עלות השחר, שסומכים על כך שהישין כורכו בכל יום היר' והמשיך אחר שנת הלילה, ומה שאמרו בירושלמי זידמור מוליה' מודבר על מישוחול לשון לתחילת היום. ואם נוער משנתו לאחר עלות השחר, דעת הגורן קרליין (חוט שני ראש השנה עמי ב') שאין לו חורז לשון.

(16) ולישון בראש השנה שחל בשבת, דעת הגorrisי קנייבסקי (קונטרס שמות לב עמי ב') שאף שכותב הרמי'א לעיל (ס"ר רצ ס"א) שמי שרגלי בשנת החידרים לא יבטלה בשבת כיון שהוא עוג עבורי, מ"מ בראש השנה שחל בשבת לא ישן. דעת הגורן קרליין (שם) שאף שאין תוקעים בו, מותר לשון בו אחר החזות, בין שקדושת השבת היא במקומם התקינות.

(17) והבא המתה אפרים (ס"י תקאה ס"א), שיש שנגנו בשני ימים של ראש השנה לומר שתי פעמים את כל התהילים, משום שמן הפסקים עלה בירושטרא בפ'ר. והק' החזות (ס"ק לח) הביא שנגנו לומר את התהילים ביצור ובל' להפסיק בדיבור.

הגorrisי הילוי סולואיצ'יק היה נהוג לומר תהילים בראש השנה ולא למלוד גמרא (פנני הגרי' עמי מ'ה), ובאיור של לימודי יכללה להתחזר רקשיה, ובשוחח ספר למוצאו תירוץ יכול לבטל ומוק, וכן אין זה טוב בראש השנה, אבל בתהלים אין הפסיקת ולא ביטולים.

סימן תקף

סדר קריאת התורה בראש השנה

[משנ"ב ס"ק א]

. איזיק יאמר שיעקה) וכור, נזכיר לזכות².

(1) ומתעם זה שאין אמורים היל' בראש השנה, כתוב במסנת עביז' (וולטין, אר'ח סי' ב') לבאר גם שוו כוונת הגר"א (ס"י תקף ס"ח) שלו הדין שכחוב השוע' שם שאין אמורים בתפילה 'מודעד' לשם חגיגים חנינים לששן, ציין לומי' בראש השנה (לב, ב) "אפשר מלך יושב" וכו', ובוונתו שמתעם זה שאין אמורים היל' גם אין אמורים 'מודעד' לשם מה.

ובטעם החילוק בין היל' שלא אמורים בראש השנה, בין שיר של יום שהוא גם שירה שנן אמורים בראש השנה, אמר הגרי' מובייסק (הובא במקראי קודש ימים ו/orאים סי' י') בשם אביו הגר"ה, שדין אמרית היל' שונה מכל שירה, שבשביל אמרית היל' נירץ שמה שלמה ובארש השנה אין השמהה שלמה, אבל שאר השירות נאמרות גם בשאנ' השמהה בשלמותו. והוסיף בספר מקראי קדש שם, שוחזי כוונת הרמב"ם (פ"ג חול' חנוכה ה'ז) שכתב שבראש השנה יום כיפור אין בהם היל' שום ימי תשובה ורואה ופחד ולא ימי' 'שמה יתרה', הינו שיש דין לשמהה בהם אבל לא שמהה יתרה.

הטעם שאמורים איז שיר' בראש השנה, כתוב המקראי קדש (שם) בשם המהרשי'א (ערכין י, ב) שאינו שירה אלא סיפור דברים של השירה שאמרו משה וישראל, ובמו' שכחוב התוט' (ערכין שם ד'ה אמרו) שיש לומר בראש השנה 'החוות' ישוררו', משום שאינו אלא סיפור דברים מה שהחוות אמורים.

(2) ומתעם זה כתוב לעיל (ס"י תקפא ס'ק כה), שלא ילبس בראש השנה בגדי ריקמה ומשם כמו בזום טוב, אלא ילبسגדים לבנים ונאים. ורואה עד מה שתכתבו שם.

[משנ"ב ס'ק ב]
וילאמו רבפקשא⁹ אחר התחלת האקליה¹⁰, מפני שאסור להפסיק בז' ברכחה לאכילה¹¹.

(9) וגם כשלל ראש השנה בשבת, כתוב בספר סוכות לראשי (להגר"ש דבליצ'יק, אות כח) שנגנו לומר את הבקשה. ולגי' בקש בקש בשיטת פרטיות בראש השנה, ראה מה שכתבנו לעיל (ס'י תקפא ס'ק ט).

וכתב בשוו' משנה הלכות (ח'יא ס'י תעוז) שעיקר הענין הוא עשיית הסימניות ובכילהם, אלא שחויטף על כך תפילה לבש שיטערו הזכירות כשם שאנו מקפידים על סימנים.

(10) והעתם שאין לומר את הבקשה קודם הברכה, ביאר הגרע'פ פרנק (מרקאי קודש ימים נוראים סי' ג') על פ' המבוואר בגמ' ברכות לא, אך שהסיבה שאן להקרים את אמרית השבח לפני הבקשה.

ויש שנגנו (קעה המתה על המתה אפרים עמי מ'ה) לאכול את הסימנים לאחר הקידוש קודם נטילת הדים לסעודה, והగorrisי אויערבך (מקتب במחזר המפורש לרأس השנה עמי 8) כתוב שאן זה הפסיק, אבל לא רצוי להזכיר לנטוף ברכה אחרונה לפני העשרה.

(11) ובידיעבד אם אמר את הבקשה בין הברכה לאכילה, כתבו וא'ר (ס'ק ד' והמתה אפרים ס'א) שאינו הפסיק.

וביטמין שאן מברכים עליהם קודם אכילהם (כגון ברתי וטילוקא) שהם באים מחמת העשרה, או מיניהם שיצא בברכה שבירך על המין הראשוון, כתוב הגרע'פ פרנק (מרקאי קודש שם) שיש לומר את הבקשה קודם האכילה.

[משנ"ב ס'ק ח]

יש נמנעים לבל' בראש-השנה מני חלץ בארכ' ט וכדום¹²).
(12) וכן דברים מריטים שאינם חמוצים, כתוב המתה אפרים (ס'ק ג' שלא לאכילהם. ולגי' מוגלים חירפם בגון פלפל חריף וברור, והוא הגורח קנייבסקי (תורת המועדים סי' ד') שהמנגנו שלא לאכילהם. ומ'ם לתבל מאכל בפלפל חריף וכדר, כתוב הערך השלחן (ס'ג) שמוטר. וראה מה שכתבנו ל�מן (ס'י תר' ס'ק ד').

[משנ"ב ס'ק ח]
בק' או בראך¹³.

(13) ובמקרים של שאלן בהרhot או בארות, כתוב הক' החזים (ס'ק י) שאמורים תשליך על שפת בורות מים, גם אם כבר גמרו שם המים אפשר לומר שם תשליך, כיון שאין המים אלא רמז בלבד ויעירך הכוונה היא לים העלון.

ולומר תשליך בשאלן שם אלא מים המבונסים בכלל או גיגית, הגר' ר' אלשיב (הר'ם ג' ו/orה' ר' אלשיב) תל הלו' סב עמי יב' שאן לאומרו אלא לד מים המהווים לקרען. מאידך, דעת הגר' קנייבסקי (ס'ד' תשליך מונגןגו עמי מ') שאן נדר אמורים תשליך ליד כל' עס דגים.

[משנ"ב ס'ק ט]

מאן דקמ'ק'י¹⁴) וכור, שאחר חצ'ות מ'ק'ר לישז¹⁵), ש'בker נתעוז הפל'אך עלי'ז'י תפלהות ותקיעות¹⁶) וכור, ויש נזק'ים לגמ' ב' כל' הקהילים¹⁷).

(14) ממשימות המילה 'דמ'ין' הוא 'שוכב', ולכן הורה הגר' קנייבסקי (טעמא דקרא ענייני ראש השנה) שאין החקיד אט ישן בישיבה על כסא. מי' שננת הרים נוצרת לו כדי שיוכל לכון בתפילה כראוי, הורה הגorrisי אויערבך (היליכות שלמה ראש השנה פ"א ס'כ"ד) שישן ברכות. (15) והישן בלילה, כתוב הק' החזים (ס'ק לט) וכן הביא מהבן איש חי